

Ob izidu Pirševe knjige *Transportno zavarovanje*

dr. Marko Pavliha

Društvo za pomorsko pravo Slovenije je v četrtek, 30. marca 2000 ob 19.00. uri v prostorih Kmečkega turizma Mahnič v Dragonji pripravilo svečano predstavitev učbenika **mag. Andreja Pirša** z naslovom *Transportno zavarovanje*, ki je v začetku letošnjega leta izšel pri *Univerzi v Ljubljani, Fakulteti za pomorstvo in promet v Portorožu*. Ker je tovrstnih stvaritev na slovenskih tleh bóre malo, je bilo potrebno dogodek primerno ovekovečiti in proslaviti. Izid knjige je pravcati diadém tako za člane društva in druge strokovnjake na področju zavarovalništva, kakor tudi za omenjeno fakulteto, ki letos praznuje štirideseto obletnico svojega delovanja. Ob tej priložnosti je dekan fakultete **prof. dr. Stojan Petelin** vsem navzočim podaril Piršovo knjigo in povedal nekaj vzpodbudnih besed o stanju in prihodnosti fakultete. V nadaljevanju sem na kratko predstavil avtorja in njegovo delo (*recenzenta učbenika sva bila s prof. dr. Markom Ilešičem*), potem pa je občinstvo v svojem retoričnem slogu nagovoril mag. Pirš. Po končanem "uradnem" delu smo lahko prisluhnili *mešanemu pevskemu zboru kulturnega društva Alojz Kocjančič iz Koštabone*, ki nam je zapel nekaj prelepih pesmi o pomladi in morju, melodije pa je s poezijo okrasila očarljiva *Rožana Špeh*. O intenzivnem predajanju istrskim dobrotam v vsaj dveh agregatnih stanjih bom rajši molčal, nadvse pa moram pohvaliti enega od najmlajših in najobetavnejših članov društva, *Mitjo Grbca*, za odlično organizacijo celotne prireditve.

V Sloveniji je bržkone še vedno aktualna ugotovitev dr. Antona Urbanca, ki jo je leta 1939 zapisal v predgovoru k svoji knjigi "*Zavarovalno pravo*", da je zavarovalstvo "*pri nas najbolj zanemarjena panoga, prava pastorka bodisi v narodnogospodarskem pogledu, bodisi v pogledu pravoznanstva*". Če zavarovalništvu že kot celoti ne posvečamo dovolj pozornosti, potem je seveda skoraj neizbežno, da se premalo ukvarjamo z ožjimi področji oziroma posameznimi zavarovalnimi skupinami in vrstami. Na srečo so med nami strokovnjaki kot mag. Andrej Pirš, ki imajo več kot dovolj energije in znanja, da nam vlijejo optimizma ter bistveno prispevajo k razvoju zavarovalne stroke. Pirš tako nadaljuje tradicijo peščice slovenskih teoretikov in praktikov (npr. Boncelj, Cigoj, Požar, Ivanjko), ki so našli čas tudi za pisanje o transportnih zavarovanjih, hkrati pa se lahko upravičeno pohvali, da je slovenskemu občinstvu podaril prvi tovrstni učbenik. Ali kot je zgovorno napisal prof. dr. Ilešič v svoji recenziji: "*Avtor mag. Andrej Pirš je uveljavljen strokovnjak na področju transportnega (zlasti pomorskega) in zavarovalnega prava in dolgoletni uspešni pedagog na tem področju. Zato je gotovo prav on poklicana oseba, da je svojo strokovno in pedagoško poslanstvo dopolnil s tem delom.*"

Andrej Pirš je "pripotoval" na svet 29. decembra 1941 v Ljubljani in od tistega časa naprej je pravzaprav venomer potoval, tako skozi skrivnostne kotičke stroke kakor tudi okoli našega planeta. Leta 1965 je diplomiral na Pravni fakulteti v Ljubljani, potem pa je do leta 1969 delal pri Slovenskih železnicah. Po dvoletni praksi na sodišču se je zaposlil v Zavarovalnici Triglav, kjer je desetletje opravljal dela direktorja za transportna zavarovanja v koprski območni enoti in funkcijo pravnega svetovalca v ljubljanski centrali. Leta 1981 je postal višji predavatelj na pomorski fakulteti (tedaj še višji šoli), kjer je bil med drugim dekan in predstojnik katedre za pomorsko in prometno pravo. V letu 1986 je kot eden prvih

Slovencev magistriral iz pomorskega prava na Pravni fakulteti v Splitu ter s svojo zagnanostjo in gorečnostjo “zastrupil” tudi mlajše generacije. Od številnih pomembnih strokovnih dosežkov (npr. članstvo in predsedovanje v strokovnih organizacijah, bogata bibliografija, sodelovanje pri nastajanju transportne zakonodaje) velja omeniti, da je pred kratkim postal ugledni član (*Titulary Member*) prestižnega Mednarodnega pomorskega odbora (*CMI*), že nekaj let pa je namestnik predsednika Društva za pomorsko pravo Slovenije. Ob vsem tem Piršu ne zmanjka časa za njegovo največjo strast – potovanja in proučevanja tujih kultur ter religij, poleg tega pa je večni ljubitelj morja in neponovljivi *bonvivant par excellence*.

Če pobrskamo po bivši *Odredbi o uvrščanju posameznih zavarovalnih vrst v zavarovalne skupine in zavarovalne razrede* iz leta 1995, ki je nastala na podlagi zavarovalnih direktiv EU, in novemu *Zakonu o zavarovalništvu* (2000), lahko ugotovimo, da so transportna zavarovanja raztresena po številnih zavarovalnih vrstah (nekdanjih skupinah), iz katerih je praksa že davno oblikovala širše združene skupine (kasko, kargo in odgovornost) ter jih povezala v celoto transportnih zavarovanj. Mag. Pirš je na **178 straneh** to tematiko razvrstil v **sedem poglavij**, katerim je dodal spisek domače in tuje literature ter priloge (*Institute Cargo Clauses, Lloyd's Marine Policy*). Avtor se je izognil navajanju virov v opombah pod črto, kar je razumljivo, saj izkušnje kažejo, da so v učbenikih opombe običajno namenjene le recenzentom.

Pirš v **uvodnem (prvem) poglavju** pojasni pomen zavarovanja kot ekonomske kategorije, ki po Bonclju temelji na principu ustvarjanja gospodarske varnosti z izravnavanjem nevarnosti na podlagi zakona velikega števila. Nekaj besed nameni razvoju transportnih zavarovanj, organizaciji zavarovalništva v Angliji in Sloveniji ter predpisom Evropske unije, študenti pa bodo na tem mestu lahko spoznali oziroma ponovili nekaj temeljnih zavarovalnih pojmov kot na primer rizik (nevarnost), izravnavanje nevarnosti, zavarovalni portfelj, sozavarovanje, pozavarovanje in zavarovalna premija. V uvodni del spadajo tudi pravni viri transportnih zavarovanj ter njihova hierarhija, na koncu pa avtor razvrsti transportna zavarovanja v tri skupine: kasko, kargo in zavarovanje odgovornosti. Pri tem bi morda veljalo dodati, da obstaja še četrta skupina, kamor spadajo zavarovanja specifičnih transportnih rizikov kot na primer izguba voznine, udeležba pri generalni havariji in stroški reševanja, vendar je za potrebe dodiplomskega študija povsem dovolj tripartitna delitev.

Drugo poglavje je izrazito pravno obarvano, saj je namenjeno pojmu pogodbe o transportnem zavarovanju in njenim splošnim značilnostim ter načelom, zavarovalnemu interesu, pogodbenim strankam, sklepanju pogodb, vrstam pogodb in listinam.

Opisana pravna podlaga nas pripelje v **naslednje (tretje) poglavje**, kjer spoznamo elemente pogodbe o transportnem zavarovanju s posebnim poudarkom na opredelitvi in razvrstitvi transportnih rizikov in njihovi spremembi (povečanje in zmanjšanje nevarnosti). Govor je tudi o zavarovalni vsoti, zavarovalni vrednosti in zavarovalni premiji, pri čemer se je težko odločiti, ali ne bi opis teh institutov bolj spadal v poglavje, kjer so razloženi nekateri temeljni zavarovalni pojmi. Gotovo pa predstavljajo precejšno posebnost v zavarovalništvu zavarovane “transportne škode” ter postopek njihove likvidacije, kar je prav tako predmet tretjega poglavja.

Po treh bolj ali manj splošnih sklopih vprašanj je **četrto poglavje** namenjeno prvi skupini transportnih zavarovanj in sicer zavarovanju blaga med prevozom (na prevozu) oziroma kargo zavarovanju. Glede na velik vpliv londonskega zavarovalnega tržišča je

razumljivo, da mag. Pirš podrobno obravnava tako imenovane "Institutske klavzule", še zlasti obseg njihovega kritja. Posebnost slovenskega trga predstavljata mednarodni kopenski kargo in zavarovanje blaga na domačih prevozih, kjer lahko bralec ponovno ugotovi, da je avtor učbenika prakso tudi živel in ne o njej le bral.

Peto poglavje govori o zavarovanju prevozniške odgovornosti, torej zavarovanju proti odgovornosti prevoznika za škodo na tovoru, ki ga prevaža.

V **šestem poglavju** mag. Pirš predstavi zavarovanje prevoznih sredstev (kasko zavarovanja), ki obsega zavarovanja plovil (pomorski in rečno-jezerski kasko), zračnih plovil (avionski kasko), cestnih vozil, železniških vozil in kontejnerjev. Povsem razumljivo je, da avtor posebno pozornost posveti obveznemu zavarovanju odgovornosti lastnikov cestnih vozil ter mednarodnemu sistemu zelene karte. Na tem mestu morda ni odveč pripomba, da so prav ta zavarovanja do nedavno povzročala največ preglavic slovenskim zavarovalnicam, saj je država umetno zadrževala premijo na prenizki ravni, kljub zelo slabim škodnim rezultatom. Takšno neracionalno ravnanje je moč pojasniti le s "pradavnim" strahom pred inflacijo, saj mora osebna vozila zavarovati skoraj polovica celotnega prebivalstva v Sloveniji.

V **sedmem poglavju** so opisana še nekatera druga zavarovanja v zunanji trgovini, ki so zlasti nastala zaradi rizikov neplačil terjatev (kreditna zavarovanja).

Učbenik mag. Pirša z naslovom "*Transportna zavarovanja*" je dokaz, da je mogoče zapletene reči povedati tudi na preprost in kratek način, kar lahko uspe le nekemu, ki je podkovan tako v teoriji kot praksi. Učbenik si torej zasluži vso pohvalo, saj je tako v metodološkem kot vsebinskem pogledu delo, ki presega potrebe študentov Fakultete za pomorstvo in promet (študentje bodo lahko uporabljali učbenik pri več predmetih) ter bo gotovo vzbudilo zanimanje številnih zavarovalnih strokovnjakov. Morda je, kot pravi recenzent prof. dr. Ilešič, učbenik "*nekoliko preveč naslonjen na slovensko pozitivno zakonodajo*", ki je v fazi spreminjanja (nekaj predpisov je med tem že prenehalo veljati), vendar vse kritične pripombe "*seveda v ničemer ne vplivajo na gornjo izrazito pozitivno oceno*". Transport in zavarovanje spadata med najstarejše človeške gospodarske dejavnosti, zato je prav, da se njunega pomena in povezanosti v celoto zavedamo tudi na sončni strani Alp. Upajmo, skupaj z avtorjem, "*da se bo pravkar preorana ledina spremenila v plodno njivo z vse več obdelovalci*".